

Матеріали до флори території Новокаховського рибоводного заводу частикових риб (НПП «Олешківські піски»)

ІВАН ІВАНОВИЧ МОЙСИЄНКО
АНДРІЙ ВІКТОРОВИЧ НЕПРОКІН
РУСЛАНА ПЕТРІВНА МЕЛЬНИК
ІГОР МИХАЙЛОВИЧ ДИКУХА
ОЛЬГА ІГОРІВНА ЛОЖКІНА
ОЛЕНА ФЕДОРІВНА САДОВА
МАРИНА ЯРОСЛАВІВНА ЗАХАРОВА

МОYSIEYENKO I.I., NEPROKIN A.V., MELNYK R.P., DYKUKHA I.M., LOGKINA O.I., SADOVA O.F., ZAKHAROVA M.Y. (2016). **Materials for the flora of Nova Kakhovka Ordinary Fish Hatchery (NP "Oleshkivski sands")**. *Chornomors'k. bot. z.*, **12** (1): 95-100. doi:10.14255/2308-9628/16.121/10.

The annotated list of vascular plants of the one of the part of National Park "Oleshkivski sands" – the territory of Nova Kakhovka Ordinary Fish Hatchery – is presented. Flora of this area, which is about 200 hectares, has 197 species of vascular plants of 159 generas, 49 families and 4 departments. On the territory of Ordinary Fish Hatchery there are 7 rare vascular plant species which are included in the IUCN Red List, the European Red List, Red Data Book of Ukraine and Red List of Kherson region.

Key words: flora, vascular plants, Nova Kakhovka Ordinary Fish Hatchery, conservation

МОЙСИЄНКО І.І., НЕПРОКІН А.В., МЕЛЬНИК Р.П., ДИКУХА І.М., ЛОЖКІНА О.І., САДОВА О.Ф. ЗАХАРОВА М.Я. (2016). **Матеріали до флори Новокаховського рибоводного заводу частикових риб (НПП «Олешківські піски»)**. *Чорноморськ. бот. ж.*, **12** (1): 95-100. doi:10.14255/2308-9628/16.121/10.

Представлено анотований список судинних рослин однієї з ділянок НПП «Олешківські піски» – території Новокаховського рибоводного заводу частикових риб. Флора цієї ділянки, площею біля 200 га, налічує 197 видів судинних рослин з 159 родів, 49 родин та 4 відділів. На території дослідженого заводу зростає 7 раритетних видів судинних рослин, що включені до Світового червоно списку (ЧС МСОП), Європейського червоного списку (ЄЧС), Червоної книги України (ЧКУ) та Червоного списку Херсонської області (ЧСХО).

Ключові слова: флора, судинні рослини, Новокаховський рибоводний завод частикових риб, охорона

МОЙСИЄНКО И.И., НЕПРОКИН А.В., МЕЛЬНИК Р.П., ДИКУХА И.М., ЛОЖКИНА О.И., САДОВА Е.Ф. ЗАХАРОВА М.Я. (2016). **Материалы к флоре Новокаховского рибоводного завода частиковых рыб (НПП «Олешковские пески»)**. *Черноморск. бот. ж.*, **12** (1): 95-100 . doi:10.14255/2308-9628/16.121/10.

Представлен аннотированный список сосудистых растений одного из участков НПП «Олешковские пески» – территории Новокаховского рибоводного завода частиковых рыб. Флора этого участка, площадью около 200 га, насчитывает 197 видов сосудистых растений из 159 родов, 49 семейств и 4 отделов. На территории исследованного завода произрастает 7 раритетных видов сосудистых растений, включенных в Мировой красный список (ЧМ МСОП), Европейский красный список (ЕЧС), Красную книгу Украины (ККУ) и Красный список Херсонской области (ЧСХО).

Ключевые слова: флора, сосудистые растения, Новокаховский рибоводный завод частиковых рыб, охрана

Будівництво каскаду водосховищ різко змінило гідрологічну та рибогосподарську ситуацію на р. Дніпро, погіршило екологічну обстановку, що в кінцевому випадку призвело до значних проблем з нересту риби. Тому щоб покращити рибогосподарську ситуацію 26 грудня 1986 року «Південрибводом» був введений у дію Новокаховський рибоводний завод частикових риб. Підприємство вирощує рослиноідні види риб і зариблює ними Каховське водосховище. Вселення в каховське водосховище рослиноідних риб (білий та строкатий товстолоб, білий амур, короп, щука, судак, сом тощо), які живляться водоростями та макрофітами, сприяє зниженню їх біомаси, покращує санітарний стан водойм, а також збільшує вихід товарної риби для виконання господарської діяльності (75 тис. центнерів приросту риби щорічно) [RYVZAVOD.COM.UA].

Територія заводу входить до господарської зони НПП «Олешківські піски», тому важливо провести інвентаризацію рослинного покриву даної території.

Новокаховський рибоводний завод частикових риб знаходиться в Каховському районі Херсонської області – на Козачелагерській арені Нижньодніпровських пісків. Площа заводу – 1003,2865 га, а площа водного дзеркала 854,6624 га.

Згідно з фізико-географічним районуванням ця територія знаходиться у Скадовсько-Новокаховському фізико-географічному районі Нижньодніпровської терасово-дельтової низовинної області [MARYNYCH et al., 2003]. Геологічну основу сучасного рельєфу цієї території утворюють алювіально-дельтові піщані відклади, лесовидні супіщані суглинки, які залягають на розмитих, різноманітних за літологічним складом відкладах неогену: вапняково-мергельних утвореннях метису, понтичних вапняках та піщано-глинистих відкладах куюльницького ярусу [PRYRODA, 1998].

Згідно з геоботанічним районуванням територія заводу розташована у Краснокам'янсько-Скадовському геоботанічному районі Цюрупинсько-Скадовського геоботанічного округу типчакково-ковилових степів Причорноморської степової провінції [НЕОВОТАНІЧНЕ..., 1977].

Матеріали та методи досліджень

Дослідження флори території заводу проводились протягом вегетаційного періоду 2015 року. Особлива увага приділялась напівприродним ділянкам, що збереглися на території заводу. Під час досліджень була зібрана гербарна колекція судинних рослин, що зберігається в НПП «Олешківські піски».

В результаті проведених досліджень було складено попередній анотований список судинних рослин (моніторингові дослідження буде продовжено). До списку видів включено лише виявлені особисто нами рослини. Назви видів уточненні за зведенням С.Л. Мосякіна та М.М. Федорончука [MOSYAKIN, FEDORONCHUK, 1999]. У списку видів наведено відносну частоту трапляння за трибальною шкалою: р – рідко, с – спорадично, з – звичайно.

Результати

У попередньому анотованому списку флора дослідженої території налічує 197 видів судинних рослин з 159 родів, 49 родин та 3 відділів.

Провідними родинами дослідженої флори є *Asteraceae* (38 видів; 19,29 %), *Poaceae* (22; 11,17 %), *Brassicaceae* та *Fabaceae* (по 13; по 6,6 %), *Caryophyllaceae* (10; 5,1 %).

Аналіз цієї локальної флори на родовому рівні свідчить, що до її складу входить 1 рід (*Carex*), який представлений 5 видами, до роду *Artemisia* входить 4 види, 5 роди в яких по три види, 11 родів мають по 2 види, а всі останні (141 рід) – одновидові.

Що стосується частоти трапляння: поширені рідко 57 видів (28,9 %), спорадично – 90 (45,7 %), звичайно – 50 (25,4 %).

На території дослідженого заводу зростає 6 раритетних видів судинних рослин, що включені до Світового червоно списку (ЧС МСОП), Європейського червоного списку (ЄЧС), Червоної книги України (ЧКУ), Червоного списку Херсонської області (ЧСХО) [MOSYAKIN, 1999; VOIKO, PODGAJNYI, 2002; CHERVONA..., 1996, 2009; BILZ at al., 2012; CONVENTION CONCERNING, 1972]: *Betula borysthena* (ЧКУ) *Centaurea breviceps* (ЄЧС, ЧС МСОП, ЧКУ), *Stipa borysthena* (ЧКУ), *Senecio borysthenicus* (ЄЧС), *Tragopogon borysthenicus* (ЄЧС) *Thymus borysthenicus* (ЧСХО).

**Анотований список судинних рослин території
Новокаховського рибоводного заводу частикових риб**

EGUISETACEAE: *Equisetum ramosissimum* Desf. – р.

THELYPTERIDACEAE: *Thelypteris palustris* Schott – р.

DIVISIO MAGNOLIOPHYTA

CLASSIS LILIOPSIDA

ALISMATACEAE: *Alisma plantago-aquatica* L. – с.

HYACINTHACEAE: *Ornithogalum kochii* Parl. – р.

ALLIACEAE: *Allium sphaerocephalon* L. – р.

JUNCACEAE: *Juncus conglomeratus* L. – з.

CYPERACEAE: *Carex acuta* L. – с, *Carex distans* L. – р, *Carex hirta* L. – р, *Carex ligerica* J. Gay – з, *Carex vulpina* L. – р, *Eleocharis palustris* (L.) Roem. & Schult. – с.

POACEAE: *Agropyron dasyanthum* Ledeb. – с, *Agrostis gigantea* Roth – з, *Alopecurus Aequalis* Sobol. – з, *Anisantha tectorum* (L.) Nevski. – с, *Apera spica-venti* (L.) P. Beauv. – с, *Calamagrostis epigeios* (L.) Roth – с, *Cenchrus longispinus* (Hack.) Fernald – р, *Cynodon dactylon* (L.) Pers. – з, *Echinochloa crusgalli* (L.) P. Beauv. – с, *Elytrigia repens* (L.) Nevski – з, *Eragrostis suaveolens* A. Becker ex Claus – с, *Festuca beckeri* (Hack.) Trautv. – р, *Hordeum murinum* L. – з, *Koeleria sabuletorum* (Domin) Klokov – с, *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud. – з, *Poa angustifolia* L. – р, *Poa bulbosa* L. – з, *Puccinellia gigantea* (Grossh.) Grossh. – с, *Secale sereale* L. – с, *Setaria viridis* (L.) P. Beauv. – р, *Stipa borysthena* Klokov ex Prokud. – р, *Tragus racemosus* (L.) All. – с.

TYPHACEAE: *Typha angustifolia* L. – р.

CLASSIS MAGNOLIOPSYDA

RANUNCULACEAE: *Ceratocephala testiculata* (Crantz) Besser – з, *Consolida paniculata* (Host)

Schur – з, *Myosurus minimus* L. – з, *Ranunculus repens* L. – с, *Ranunculus sceleratus* L. – з, *Thalictrum minus* L. – р.

PAPAVERACEAE: *Papaver dubium* L. – с, *Papaver rhoeas* L. – с.

FUMARIACEAE: *Fumaria schleicheri* Soy.-Willem. – р.

ULMACEAE: *Ulmus laevis* Pall. – р.

MORACEAE: *Morus alba* L. – р.

CANNABACEAE: *Cannabis ruderalis* Janisch. – р, *Humulus lupulus* L. – р.

URTICACEAE: *Urtica dioica* L. – р.

BETULACEAE: *Betula borysthena* Klokov – р.

PORTULACACEAE: *Portulaca oleracea* L. – с.

CARYOPHYLLACEAE: *Arenaria uralensis* Pall. ex Spreng. – з, *Cerastium bulgaricum* R. Uechtr. – с, *Dianthus platyodon* Klokov – с, *Dichodon viscidum* (M. Bieb.) Holub. – с, *Gypsophila paniculata* L. – з, *Holosteum umbellatum* L. – з, *Melandrium album* (Mill.) Garcke – с, *Otites borysthena* (Grun.) Klokov – с, *Pleconax conica* (L.) Sourkova – р, *Stellaria media* (L.) Vill. – с.

AMARANTHACEAE: *Amaranthus albus* L. – р, *Amaranthus retroflexus* L. – р.

CHENOPODIACEAE: *Atriplex prostrata* Boucher ex DC. – з, *Atriplex rosea* L. – с, *Atriplex tatarica* L. – р, *Chenopodium album* L. – с, *Chenopodium striatifforme* J. Murr – с,

- Coryspermum nitidum* Kit. – p, *Kochia laniflora* (S. G. Gmel.) Borbas – c.
POLYGONACEAE: *Persicaria hydropiper* (L.) Delarbre – c, *Polygonum arenarium* Waldst. et Kit.–
3, *Polygonum aviculare* L. – c, *Rumex acetosella* L. – c, *Rumex stenophyllus* Ledeb. – c.
BRASSICACEAE: *Alyssum hirsutum* M. Bieb. –c, *Alyssum minutum* Schlecht. ex DC. –3,
Arabidopsis thaliana (L.) Heynh. –c, *Cardaria draba* (L.) Desv. – c, *Chorispora tenella*
(Pall.)
DC. – 3, *Descurainia sophia* (L.) Webb. ex Prantl – c, *Diploaxis muralis* (L.) DC. – 3,
Erophila
verna (L.) Besser – 3, *Lepidium perfoliatum* – c, *Raphanus raphanistrum* L. – c, *Rorippa*
amphibia (L.) Besser – p, *Sisymbrium altissimum* L. – c, *Sisymbrium loeselii* L. – p.
RESEDACEAE: *Reseda lutea* L. – c.
SALICACEAE: *Populus nigra* L. – c, *Salix alba* L. – c, *Salix cinerea* L. – p, *Salix*
fragilis L. – p.
PRIMULACEAE: *Lysimachia vulgaris* L. – p.
MALVACEAE: *Lavatera thuringiaca* L. – p.
EUPHORBIACEAE: *Euphorbia seguierana* Neck. – 3.
SAXIFRAGACEAE: *Saxifraga tridactylites* L. – c.
ROSACEAE: *Cerasus vulgaris* Mill. – p, *Potentilla anserina* L. – p, *Potentilla reptans* L. – c,
Potentilla recta L. – c.
FABACEAE: *Astragalus varius* S. G. Gmel. – c, *Astragalus onobrychis* L. – p,
Chamaecytisus borysthenticus (Grun.) Klaskova – p, *Lotus ucrainicus* Klokov – p, *Medicago*
falcata L. aggr. – c, *Medicago minima* (L.) Bartal. – 3, *Medicago sativa* L. – c, *Melilotus*
officinalis (L.) Pall. – 3, *Robinia pseudoacacia* L. – c, *Trifolium arvense* L. – c, *Trifolium*
campestre Schreb. – 3, *Trifolium repens* L. – c, *Vicia cracca* L. – 3.
LYTHRACEAE: *Lythrum salicaria* L. – c.
ONAGRACEAE: *Epilobium hirsutum* L. – p, *Oenothera biennis* L. – c.
LINACEAE: *Linum perenne* L. – c.
ZYGOPHYLLACEAE: *Tribulus terrestris* L. – 3.
GERANIACEAE: *Erodium cicutarium* (L.) L'Her. – 3, *Geranium collinum* Stephan – c.
APIACEAE: *Caucalis platycarpos* L. – c, *Daucus carota* L. – 3, *Eryngium campestre* L. – 3,
Oenanthe aquatica (L.) Poir. – p, *Seseli tortuosum* L. – 3.
RHAMNACEAE: *Rhamnus cathartica* L. – p.
DIPSACACEAE: *Scabiosa ucrainica* L. – 3.
RUBIACEAE: *Galium aparine* L. – c.
CONVOLVULACEAE: *Calystegia sepium* (L.) R. Br. – c, *Convolvulus arvensis* L. – 3.
BORAGINACEAE: *Anchusa officinalis* L. – c, *Buglossoides arvensis* (L.) I. M. Johnst. –3,
Echium vulgare L. – 3, *Heliotropium europaeum* L. – c, *Lappula squarrosa* (Retz.) Dumort. –
c,
Lycopsis orientalis L. – c, *Myosotis micrantha* Pall. ex Lehm. – p.
SOLANACEAE: *Datura stramonium* L. – p, *Solanum dulcamara* L. – p, *Solanum nigrum* L.
– p.
SCROPHULARIACEAE: *Linaria dulcis* Klokov – c, *Verbascum blattaria* L. – c, *Verbascum*
phlomoides L. – c, *Veronica triphyllos* – c, *Veronica verna* L. – 3.
PLANTAGINACEAE: *Plantago arenaria* Waldst. & Kit. – 3, *Plantago lanceolata* L. – c,
Plantago major L. – c.
LAMIACEAE: *Chaiturus marrubiastrum* (L.) Rechb. – c, *Lamium amplexicaule* L. –
3, *Lamium purpureum* L. – c, *Leonurus quinquelobatus* Gilib – c, *Lycopus europaeus* L. – p,
Marrubium praecox Janka – c, *Mentha aquatica* L. – c, *Salvia nemorosa* L. – c,
Thymus x dimorphus Klokov & Des.-Shost. – p.
CAMPANULACEAE: *Jasione montana* L. – p.

ASTERACEAE: *Achillea micrantha* Willd. – с, *Achillea setacea* Waldst. & Kit. – с,
Ambrosia arthemisifolia L. – с, *Anthemis ruthenica* M. Bieb. – з, *Arctium lappa* L. – с,
Artemisia austriaca Jacq. – с, *Artemisia marschalliana* Spreng. – с, *Artemisia santonica* L. –
р, *Artemisia vulgaris* L. – р, *Bidens tripartita* L. – р, *Barkhausia rhoeadifolia* Bieb. – з,
Carduus acanthoides L. – с, *Carduus crispus* L. – р, *Centaurea breviceps* Iljin – с, *Centaurea*
diffusa Lam. – с,
Chondrilla juncea L. – з, *Cichorium intybus* L. – з, *Cirsium incanum* (S. G. Gmel.) Fisch.
с, *Conyza canadensis* (L.) Cronq. – з, *Crepis ramosissima* D'Urv – с, *Eupatorium*
cannabinum L.
– р, *Helichrysum corymbiforme* Opperman ex Katina – с, *Inula salicina* L. – р, *Iva*
xanthiifolia
Nutt. – с, *Jurinea laxa* Fisch. ex Iljin – р, *Lactuca tatarica* (L.) G. A. Mey. – с, *Picris*
hieracioides L. – с, *Scorzonera ensifolia* M. Bieb. – р, *Senecio borysthenticus* (DC.) Andr. ex
Czern. – р, *Senecio vernalis* Waldst. & Kit. – з, *Solidago serotinioides* A. et D. Love – с,
Sonchus asper (L.) Hill – с, *Sonchus palustris* L. – с, *Tanacetum vulgare* L. – р, *Taraxacum*
officinale Wigg. aggr. – с, *Tragopogon borysthenticus* Artemcz. – с, *Tripolium pannonicum*
(Jacq.) Dobroc. – р, *Xanthium albinum* (Widder.) H. Scholz. – с.

Висновки

Територія Новокаховського рибоводного заводу частикових риб входить до складу НПП «Олешківські піски», тому нами розпочато проведення моніторингових досліджень рослинного покриву даної території. Наведений попередній анований список судинних рослин. В подальшому будуть детально проводитись не тільки флористичні, а й геоботанічні та популяційні дослідження рослинного покриву цієї ділянки парку.

Подяка

Автори висловлюють щирю подяку заступнику директора заводу Шкуронат Людмилі Володимирівні за технічну допомогу.

References

- BILZ M., KELL S.P., MAXTED N. AND LANSDOWN R.V. (2011). European Red List of Vascular Plants. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- SHERVONA Кnyha Ukrayiny. Roslynnyy svit (1996). Kyiv: Ukr. ents. 603 p. [ЧЕРВОНА книга України. Рослинний світ (1996). Київ: Укр. енци. 603 с.]
- SHERVONA Кnyha Ukrayiny. Roslynnyy svit (2009). Kyiv: Globalkonsaltnyh. 912 p. [ЧЕРВОНА книга України. Рослинний світ (2009). Київ: Глобалкосоалтинг. 912 с.]
- CONVENTION CONCERNING the protection of the world cultural and natural heritage / Adopted by the General Conference UNESCO at its seventeenth session Paris, 16 november 1972 // <http://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf>
- НЕОБОТАНІЧНЕ гаюопування Української РСР (1977). Kyiv: Naukova dumka: 304 p. [Геоботанічне районування Української РСР (1977). Київ: Наукова думка: 304 с.]
- [HTTP://WWW.RYBZAVOD.COM.UA](http://www.rybza.com.ua)
- MARINICH O.M., PARHOMENKO G.O., PETRENKO O.M., SHISHHENKO P.G. (2003). Ydoskonalena shema fiziko-geografichnogo rajonyvannja Ukraine. *Ukr. geogr. zhurn.*, 1: 16-23. [МАРИНИЧ О.М., ПАРХОМЕНКО Г.О., ПЕТРЕНКО О.М., ШИЩЕНКО П.Г. (2003). Удосконалена схема фізико-географічного районування України. *Укр. геогр. журн.*, 1: 16-23]
- MOSYAKIN S., FEDORONCHUK M. (1999). Vascular plants of Ukraine: a nomenclatural checklist. Kyiv: 345 p.
- ПРИРОДА Khersonskoyi oblasti (1998). Kyiv: Fitocentr: 120 p. [ПРИРОДА Херсонської області (1998). Київ: Фітоцентр: 120 с.]
- THE IUCN RED LIST of Threatened Species. (2012). Version 2012.2. IUCN 2012. <<http://www.iucnredlist.org>>. Downloaded on October 2012.

Адреси авторів:

*І. І. Мойсієнко
Р. П. Мельник
М. Я. Захарова
Херсонський державний університет
вул. Університетська, 27
м. Херсон, 73000, Україна
e-mail: moysiienko@ia.ua
melruslana@yandex.ru
zaharovamarina03@gmail.com*

*А.В. Непрокін
О.І. Ложкін
О.Ф. Садова
НПП «Олешківські піски»
вул. Університетська, 136 А
73036
Україна
e-mail: oleshkivski.piski@gmail.com
sadova.npp@gmail.com*

*І.М. Дикуха
Новокаховський рибоводний завод частикових риб
ул. Калініна
м. Нова Каховка, с. Обривка
Херсонська область, 4374994
e-mail: nkrzcr@ukr.net*

Authors' addresses:

*I.I. Moysiienko
R.P. Melnyk
M.Ya. Zakharova
Kherson state university
27, University str.
Kherson 73000, Ukraine
e-mail: moysiienko@ia.ua
melruslana@yandex.ru
zaharovamarina03@gmail.com*

*A.V. Neprokin
O.I. Lozhkin
O.F. Sadova
NP "Oleshkivski sands"
136A, University str.
73036
Ukraine
e-mail: oleshkivski.piski@gmail.com
sadova.npp@gmail.com*

*I.M. Dykukha
Nova Kakhovka Ordinary Fish Hatchery
Kalinina str.
Nova Kakhovka, v. Obryvka
Kherson region, 4374994
e-mail: nkrzcr@ukr.net*